

Sygn. akt: II AKa 417/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Gwidon Jaworski
Sędziowie	SA Grzegorz Wątroba SA Wojciech Paluch (spr.)
Protokolant	Ewelina Polok

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim Krzysztofa Hynka

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2020 roku sprawy

1) P. B. (1), syna D. i E., urodzonego (...) w R.

oskarżonego z art. 197 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k., art. 197 § 3 pkt 1 k.k.

2) S. W., syna J. i M., urodzonego (...) w R.

oskarżonego z art. 197 § 3 pkt 1 k.k.

na skutek apelacji prokuratora i obrońcy oskarżonych od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 27 lipca 2020 roku, sygn. akt III K 57/20

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

2. zwalnia oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

SSA Grzegorz Wątroba SSA Gwidon Jaworski SSA Wojciech Paluch

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 417/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	

CZĘŚĆ WSTĘPNA**1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji**

Wyrok Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 27 lipca 2020 r. sygn. III K 57/20

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

***Ustalenie faktów w związku z dowodami
przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy***

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwiąże o powodach uznania dowodu

<p>1.1.6. Dowody niewuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach niewuwzględnienia dowodu

<p>STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Podniesiony w apelacji obrońcy zarzut błędu w ustaleniach faktycznych i korespondujący z nim zarzut obrazy art. art. 193 § 1, 201, 170 § 1 pkt 2, 3, 5, 167, 170 § 3, 94 § 1, 4, 5, 7, 410, 424 kpk</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku skrupulatnie przeanalizował okoliczności zarówno obciążające jak i łagodzące występujące po stronie oskarżonych i wpływające na przyjęcie zawinienia. Sąd Apelacyjny w pełni podziela zaprezentowane tam poglądy i aby się nie powtarzać odsyła do tegoż uzasadnienia. Sąd Okręgowy bezpośrednio zetknął się na rozprawie z materiałem dowodowym, z przeprowadzonych dowodów wyciągnął trafne wnioski, każdy z nich omówił, czemu dał</p>		

wyraz w prawidłowo sporządzonym uzasadnieniu.

Sąd Okręgowy prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami przeprowadził postępowanie dowodowe i trafnie uznał, że oskarżeni dopuścili się przestępstw im przypisanych w wyroku.

W szczególności sąd I instancji na rozprawie zetknął się bezpośrednio z oskarżonymi oraz świadkami A. K., P. B. (2) i K. C.. Zapoznał się też z utrwalonymi na płytach CD zeznaniami pokrzywdzonej O. K.. Podkreślić przy tym należy, że pokrzywdzona w toku śledztwa słuchana była dwukrotnie w trybie art. 185c kpk. W drugim przesłuchaniu brał udział obrońca oraz biegły z zakresu psychiatrii i psychologii. Ocena powyższych dowodów dokonana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest zgodna z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego i w żadnym razie nie narusza wyrażonej w art. 7 kpk zasady swobodnej oceny dowodów.

Okoliczność, że sąd nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonych w świetle powyższej zasady nie może budzić żadnych zastrzeżeń sądu II instancji, skoro swe zdanie sąd meriti w sposób należyty i wyczerpujący uzasadnił, wskazując na szereg nieścisłości, sprzeczności czy wręcz nielogiczności występujących w wersji podanej przez oskarżonych. „Nie dochodzi do naruszenia dyrektywy zawartej w art. 5§2 kpk wtedy, gdy wprawdzie istnieją dwie grupy przeciwstawnych sobie dowodów, ale ustalając przebieg wydarzeń sąd orzekający oprze się na dowodach, które wspierają przyjęty stan faktyczny z jednoczesnym przedstawieniem

argumentacji przemawiającej za takim wyborem i wskazaniem dlaczego nie dał wiary dowodom przeciwnym” (post. SN, III KK 46/07, OSNwSK 2007/1/943). Sąd poddał analizie zarówno zeznania świadków, jak i wyjaśnienia oskarżonych. Swe stanowisko prawidłowo uzasadnił. Opisał wszelkie dowody dotyczące zdarzeń będących przedmiotem procesu. Wskazał dlaczego nie ma wątpliwości, co do sprawstwa oskarżonych. Jak zgodnie przyjmuje się w orzecznictwie, dyspozycja art. 5§2 kpk skierowana jest do sądu, a nie do uczestników postępowania. Przepis art. 5§2 kpk. nie ma odniesienia do wątpliwości, które ma w zakresie postępowania dowodowego któraś ze stron procesu karnego, natomiast przepis ten dotyczy wyłącznie wątpliwości, które mogły powstać po stronie sądu co do interpretacji zgromadzonego materiału dowodowego, i wskazuje, jak należy w takiej sytuacji postąpić (m.in. wyrok SA w Katowicach, II AKa 389/08, Prok.i Pr.-wkł. 2009/10/37). Zatem skoro sąd meriti nie miał wątpliwości co do sprawstwa oskarżonego, a swe stanowisko w sposób wyczerpujący i zgodny z zasadami doświadczenia życiowego uzasadnił, zarzut obrazy art. 5§2 kpk nie mógł zostać uwzględniony.

Kończąc tę część rozważań należy także zwrócić uwagę na wewnętrzną sprzeczność zarzutów apelacji, w których obrońca zarzuca wyrokowi jednocześnie naruszenie art. 5 kpk., w tym zasady in dubio pro reo i dowolną ocenę dowodów - art. 7 kpk. Skarżący może bowiem skutecznie powoływać się na treść art. 5§2 kpk. tylko wtedy, gdy sąd orzekający po przeprowadzeniu postępowania dowodowego dokona

wszechstronnej oceny dowodów, zgodnie z wymogami art. 7 kpk. i mimo tego nie usunie wątpliwości, co do istotnych okoliczności sprawy. Nie można zatem skutecznie podnosić obrazy reguł przewidzianych w tych dwóch normach prawnych.

Co do zarzutu obrazy art. 4 kpk dodatkowo należy zauważyć, że ten przepis formułuje ogólną zasadę procesową i aby trafnie podnieść zarzut jego naruszenia, skarżący wskazać powinien na obrazę konkretnego przepisu (lub przepisów) postępowania gwarantujących przestrzeganie zasady obiektywizmu (post SN, V KK 62/2018, LEX nr 2490938), a w niniejszej sprawie ten wymóg nie został spełniony.

Wobec oparcia się przez sąd I instancji na całości materiału dowodowego, zarzut obrazy art. 410 kpk nie mógł zostać uwzględniony.

Apelacja obrońcy w sposób wybiórczy poddała analizie materiał dowodowy. I tak akcentowała w zeznaniach K. C., że pokrzywdzona krytycznej nocy przebywała w jego mieszkaniu (co nie było kwestionowane), gdzie miało pomiędzy nim, a pokrzywdzoną dojść do zbliżenia intymnego (czemu O. K. kategorycznie zaprzeczała). Tymczasem – i to niezależnie od tego, że sąd w odniesieniu do kwestii dobrowolnego współżycia z K. C. dał wiarę pokrzywdzonej, racjonalnie to uzasadniając – to jest to okoliczność w istocie bez znaczenia dla przyjęcia sprawstwa oskarżonych. Nie ulega wątpliwości, że pokrzywdzona nie wyrażała zgody na współżycie z P. B. (1), ani niedługo później na seks oralny z oboma oskarżonymi, czemu jednoznacznie dała wyraz w trakcie

zdarzenia w mieszkaniu P. B. (1). Konsekwencją czynnego oporu były obrażenia ciała doznane przez nią w trakcie pierwszego zdarzenia. W istocie cała linia obrony oskarżonych sprowadzała się do kwestionowania zeznań O. K., poprzez wykazywanie dowodów na jej wcześniejszą i także obecną demoralizację.

Biorąc pod uwagę charakter stawianych oskarżonym zarzutów niczym dziwnym nie był fakt, że zeznania pokrzywdzonej stanowiły kluczowy dowód w sprawie. Tego rodzaju zdarzenia rozgrywają się przecież zazwyczaj w czterech ścianach, z dala od osób postronnych. Poza sporem jest to, że pokrzywdzona w noc zdarzenia zachowała się nieodpowiedzialnie, udając się do mieszkania oskarżonego B. i nie reagując początkowo na zachowanie oskarżonego W. o charakterze jednoznacznie seksualnym. Niewątpliwie ujawniała też cechy demoralizacji, o czym świadczyły problemy w szkole, konflikt z matką, używanie alkoholu, palenie papierosów itp. Miała też za sobą doświadczenia w sferze seksualnej. Wszystko to jednak nie uprawniało oskarżonych do wymuszenia przemocą obcowania płciowego i to z osobą małoletnią. Pokrzywdzona konsekwentnie utrzymywała, że padła ofiarą gwałtu, mimo różnorodnej presji wywieranej na nią w toku postępowania i ostracyzmu środowiskowego. Jej zeznania były konsekwentne i nie zawierały luk, czy sprzeczności. Trafnie podkreślił Sąd I instancji, że O. K. ujawniła zespół objawów stresu post traumatycznego, który jest charakterystyczny dla ofiar przemocy seksualnej.

<p>Konsekwencją przyjętej linii obrony było złożenie przed sądem meriti szeregu wniosków dowodowych, które w istocie służyły tylko przedłużeniu postępowania i przedstawieniu osoby O. K. w jak najgorszym świetle. Stąd też trafnie wniosków tych Sąd Okręgowy nie uwzględnił. Z kolei ponowienie tych samych wniosków w apelacji nie mogło przynieść pozytywnego rezultatu, czego efektem było postanowienie o oddaleniu wniosków dowodowych zapadłe na rozprawie odwoławczej.</p> <p>W istocie apelacja stanowiła jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami sądu meriti i do sprawy nie wniosła niczego nowego.</p>		
Wniosek		
Uniewinnienie oskarżonych lub uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sąd I instancji nie dopuścił się obrazy art. art. 193 § 1, 201, 170 § 1 pkt 2, 3, 5, 167, 170 § 3, 94 § 1, 4, 5, 7, 410, 424 kpk i dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych.		
3.2.	Podniesiony w apelacji prokuratora zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonych kar oraz braku orzeczenia środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>	
<p>Wbrew stanowisku skarżącego w zaskarżonym wyroku nie sposób dopatrzeć się cech rażąco niewspółmiernej łagodności kar wymierzonych oskarżonym za zbrodnię z art. 197 § 3 pkt 1 kk. Przy wymiarze kary za to przestępstwo sąd I instancji w pełni zastosował się do dyrektyw art. 53 kk. Miał na względzie wykorzystanie naiwności małoletniej pokrzywdzonej, społeczne oddziaływanie kary, czy wcześniejszą karalność P. B. (1). Wagę tej ostatniej okoliczności osłabiał jednak fakt braku związku funkcjonalnego pomiędzy poprzednio przypisanym oskarżonemu przestępstwem, a jego obecnym zachowaniem. Stąd też biorąc pod uwagę, że to S. W. był inicjatorem gwałtu zbiorowego oraz bardziej aktywnym sprawcą, trafne było orzeczenie wobec obu oskarżonych takich samych kar.</p> <p>Niewątpliwie przedmiotowe zdarzenie wiązało się z szeregiem negatywnych następstw w życiu O. K., choćby poprzez wystąpienie zespołu objawów stresu post traumatycznego, zaniedbanie obowiązków szkolnego i w konsekwencji pobyt w Ośrodku (...). Wszystkie te okoliczności wziął jednak pod uwagę sąd meriti wymierzając karę. Nie sposób też nie zauważyć, iż wspomniane następstwa wiązały się też immamentnie z pierwszym ze zdarzeń, które miało miejsce krytycznej nocy, a to z gwałtem dokonany samodzielnie przez P. B. (1). Tymczasem kary wymierzonej</p>	

oskarżonemu za to przestępstwo prokurator nie zakwestionował.

Brak było też podstaw do podwyższenia wobec P. B. (1) kary łącznej poprzez zastosowanie zasady absorpcji bliższej kumulacji, w miejsce absorpcji wypośredkowanej, jak w zaskarżonym wyroku. W trakcie obu zdarzeń, do których doszło w krótkim odstępie czasu w tym samym miejscu, oskarżony dopuścił się podobnych przestępstw, a ofiarą była ta sama osoba.

Brak było też uzasadnienia do orzeczenie wobec oskarżonych środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość nie mniejszą niż 200 metrów na okres 10 lat. Pierwszy ze wspomnianych środków karnych został wobec oskarżonych orzeczony, a czas jego obowiązywania określono na 5 lat. W ocenie sądu odwoławczego jest to okres wystarczający do realizacji celów prewencyjnych, tym bardziej, że realnie zacznie obowiązywać dopiero po opuszczeniu przez oskarżonych zakładu karnego.

Z kolei zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość nie mniejszą niż 200 metrów byłby praktycznie nie do wyegzekwowania w realiach zabudowy miejskiej. W konsekwencji dawałby jedynie iluzoryczną ochronę pokrzywdzonej i w istocie byłby rozstrzygnięciem o charakterze pozornym.

Wniosek

wymierzenie obu oskarżonym za przypisany im w pkt 2 wyroku czyn kar po 8 lat pozbawienia

zasadny

częściowo zasadny

wolności i w konsekwencji także orzeczenie wobec oskarżonego P. B. (1) kary łącznej w wymiarze 11 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie wobec oskarżonych środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość nie mniejszą niż 200 metrów na okres 10 lat	# niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sąd I instancji trafnie orzekł o wymiarze kary za zbrodnię z art. 197 § 3 pkt 1 kk oraz o środkach karnych, mając na względzie dyrektywy wymiaru kary.		

OKOLICZNOŚCI UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	PODLEGAJĄCE	
4.1.		
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności		
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy	
Rozstrzygnięcie w zakresie winy oskarżonych i wymiaru kar i środków karnych		
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy		

Wobec niezasadności zarzutów obu apelacji brak było podstaw do zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia.	
1.8. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwiążle o powodach zmiany	

1.9. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
1.1.7. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia		
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia		
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia		

1.1.8. Zapłaty i wskazania co do dalszego postępowania	
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2	Oskarżonych zwolniono od ponoszenia kosztów sądowych po myśli art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk, gdyż nie posiadają majątku, a przebywając w zakładzie karnym nie pracują

PODPIS
SSA Wojciech Paluch SSA Gwidon Jaworski SSA Grzegorz Wątroba

1.11. Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	1
Podmiot wnoszący apelację	obrońca oskarżonych
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	uznanie oskarżonych za winnych zarzucanych im czynów
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia	

# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych		

	przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana

1.12. Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	2
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	wysokość kar wymierzonych oskarżonym za zbrodnię z art. 197 § 3 pkt 1 kk, wysokość kary łącznej wymierzonej P. B. (1), orzeczenie w przedmiocie środków karnych
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia	

# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych		

	przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana